

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV
NA MADŽARSKEM

MONOŠTER, 3. SEPTEMBRA 2026

LETO 36, ŠT. 35

Podpora porab- skim kmetom za razvoj dejavnosti

Na sedežu Državne
slovenske samouprave
na Gornjem Seniku so 27.
avgusta ...

/ STRAN 4

Zamejsko kme- tijstvo povezuje Slovenijo

Kmetijstvo v zamejstvu
ni pomembno le zaradi
pridelave hrane in
gospodarskega razvoja.

/ STRAN 6

Zidine pripovejdajo

Brezi bolnic ali
bolnišnic gnes néde.

/ STRAN 9

»VI MATE EŠČE PRAVO SLOVENSKO DÜŠÖ«

Drüštvo porabski slovenski penzionistov je bilau stvorjeno pred trestimi lejtü na
pobudo Irene Barber. Svetešnji program za oblejtnico je biu 30. avgustuša v varaškoj
gledališkoj dvorani.

/ STRAN 2-3

30 LEJT DRUŠTVA PORABSKI SLOVENSKI PENZIONISTOV

»VI MATE EŠČE PRAVO SLOVENSKO DÜŠO«

Drüštvo porabski slovenski penzionistov je bilau stvorjeno pred trestimi lejtji na pobudo Irene Barber. Svetešnji program za oblejtnico je biu 30. avgustuša v varaškoj gledališkoj dvorani.

M. SUKIČ

Tak pravi pregovor, ka starost je žalost. Ka je tau nej istina, so pokazali 30. avgustuša člani Drüštva porabski slovenski penzionistov, stero drüštvo je na té den svetilo tresto oblejtnico svojoga obstoja pa dela.

V varaškoj gledališkoj dvorani so se zvün kotrig drüštva zbrali eške ništerni njini prijatelji pa stariške mlajšov, steri so gorstaupili v programi.

Med gosti so organizatorge pozdravili ministrico za Slovence v zamejstvi Suzana Lep Šimenko, namestnico slovensko-

Varaška gledališka dvorana se je lepau napunila s penzionisti in njnimi prijatelji.

Ministrica za Slovence Suzana Lep Šimenko je predsednici Drüštva porabski slovenski penzionistov Marijani Fodor prejkdala listino za priznanje in zahvalo.

ga veleposlanika v Budimpešti Simono Vučak, generalno konzulko v Monoštri Dubravko Šekoranjo, predsednico Združenja drüštva upokojencev Slovenije Zdenko Jan, slovenskoga zagovornika v vogrskom parlamenti Karčina Holeca, predsednico Slovenske zveze Andreo Kovács pa predsednika Državne slovenske samouprave Petra Kondora. Stauce so napunile delegacije prijateljskih drüštav iz Slovenije tö.

Program je začnila pevska skupina Rozmarin, stera tau leto svetí deseto oblejtnico delovanja. Spopejvali so pesem V Porabju dobri so ljudje, za stero je reči v verši napiso Jože Vild, steri je biu tisto-

ga ipa, gda se je v Porabji organiziralo drüštvo penzionistov, predsednik DU v Murski Soboti.

Predsednica Drüštva porabski slovenski penzionistov Marijana Fodor je v svojom svetašnjom guči med drügim povedala: »Trikrat deset lejt je nej malo cajta v enom drüštvi. V tom časi je našo drüštvo živa skupnost gratala, stera goradrži slovensko erbo. Našo drüštvo je gratalo bogastvo, gde enga drugoga pomagamo, enga drugoga poštvamo. Ponosni smo leko na tau, ka drüštvo ohranja slovensko kulturo, porabski materni gezik, ka obadva leko tadala da mladim generacijam.« Zahvalila se je vsejm dozdašnjim predsednicam za njino delo, med drugim zdaj že pokojni Ireni Barber, Micki Svetec, Elviri Mešič, Marijani Kovač pa Klari Fodor.

Ministrica za Slovence Suzana Lep Šimenko se je zahvalila drüštvi za njegvo delo, vö je zdignila, ka če rejsan živimo v drugom rosagi, smo tau skupnoga slovenskoga narodnoga in kulturnoga prostora. Prosila je člane, naj ešče tadala ohranjano slovenski gezik pa slovensko kulturo, naj medse pozovejo vse več mladih lidi, ka mo na naslednjoj oblejtnici vidli med nami ešče več mladi obrazov. Povedala je, ka je Slovenija prejk njinoga urada do tejamau tö pomagala s pejne-

zi delo drüštva pa tau tak ostane potom toga tö.

Drüštvo porabski slovenski penzionistov se je zahvalilo dvej ustanovnim (alapító tag) članicam, sterivi sta 30 lejt v drüštvi, sta delala pa delata za kotrige v svojoj

Števanovski mlajši so bili prijetno presenečenje.

vesi. Ena je Vera Gašpar, stera je od začetka mau bila fejst aktivna članica drüštva. Zato, ka je bila vsigdar dobra pesmarca, je pred 10. lejtami začnila voditi pa včiti pevsko skupino Rozmarin. Dosta je napravila za tau, naj se ne pozabijo porabske ljudske pesmi, naše domanje naute. Druga je Iluš Bartakovič. Gda je Irena Barber 1996-oga ustanavljala slovensko drüštvo penzionistov je včasín vcüjstau-pila pa pomagala organizirati kotrige iz Slovenske vesi. Dočas ji je zdravje dopistilo, je trno aktivna bila, tam je bila na

vsej programaj pa drudje tō nagučavala, naj ojdijo na slovenske programe. Trno rada pripovejda, zatok je večkrat pripovedjala jezikoslovcom iz Slovenije, steri so pripravljali Slovenski jezikovni atlas. Predsedstvo društva ju je s priznanjem pa raužami pozdravilo, ranč tak kak najstarejše kotrige društva: Margit Kukor, Anuško Ropoš, Irenko Makoš, Marijo Lang, Pištana Bartakoviča pa Anuško Pénses.

Med guči pa podelitvi priznanj so gorstaupile različne kulturne skupi-

Porabski trio je vküper spopejvo eno nauto s skupino Što ma čas.

ne, stere so s svojimi lejpimi programi dosegile, ka sta nam dve vöri tak odskaučile kak gda (s)piš potegne. Jubilantno pevska skupino Rozmarin smo leko trikrat poslūšali, fanj je bilau

V kulturnom programi so nastopili sakalovski folkloristi.

mi nautami dosegili, ka se nam je nej vnaužalo ploskati. Nika posebnoga sta bili dve skupini: Porabski trio ZSM, steroga program (istina, ka so zdaj nej naše domanje naute spejvali) je navdušo publiko. Ranč tak kak spejvanje pa igranje Zdenke pa Andreja iz DU Brežice. Zakonski par je največ ploskanja daubo za pesem Zrešlo je žito.

spejavajo že samo ženske, dapa z veseljem spejavajo naše domanje porabske pesmi. Skupino že šesto leto vči glasbeni učitelj Matija Horvat iz Beltinec, na harmoniki nji sprevaja Joži Kosar, vodja skupine je Marijana Kovač.

Svetek se je tadale pelo v restavraciji Lipa, gde so prijateljska društva (DU Murska Sobota, Šalovci, Püconci, Rogašovci in Gorica pri Slivnici) pa slovenske organizacije pozdravile jubilantno društvo. Zdenka Jan, predsednica ZDUS-a je v svojem guči vözdignila, ka so člani düstva pokazali pa dokazali, ka svojo identiteto, tau, ka si Slovenec, leko obraniš te tō, gda ti pri tom žitek ne pomaga preveč.

Slovenski zagovornik Karči Holec je skurrok pri vsakšom člani društva ojdō kak novinar, zatok dobro vej, ka ta generacija ešče ma pravo slovensko düšo. Proso nji je, naj ranč tau slovensko düšo prejkdaajo mladim generacijam.

Na razstavi smo leko poglednili produkte rokodelcev, stare slike in dnevnike, v steri je Margit Korpič vküppobrala vse članke, steri so bili objavljeni v 30. lejtaj o düštvi.

poslūšati njino leipo dvoglasno spejvanje. Mlajši števanovske šaule so nas presenetili (megleptek) z lejpimi, čistimi mlašečimi glasovi, folklorna skupina Sakalovci je prinesla mladostni elan in lépoto na oder. Naši stari znanci so že člani Triona veterica iz Male vesi pri Ptuiji pa goslarge skupine Što ma čas iz Prekmurja, steri so s svojimi živahni-

Na konci programa se je ešče ejkstra pozdravila jubilantna skupina Rozmarin. Na začetki je skupina mejla 14 članov, spejvali so tak moški kak ženske. Zdaj med desetimi ženskami so že samo štiri, stere spejavajo od začetka mau, tau so: Marijana Kovač, Margit Korpič, Eržika Dravec in Eva Lazar. Skupina Rozmarin je zdaj tō aktivna pevska skupina, istino, ka v njej

Iz velke torte je vsakšoga dojšō en falat.

Društvo je na oblejtnico vōdalo brošuro na 36-i stranaj s kratko zgodovino društva, s pogovori z ništrnimi članicami pa odlomki člankov iz novin Porabje. Te zvezek so po konci obōda dobili vsi člani, steri so se en čas še veselili v Slovenskom daumi.

PODPORA PORABSKIM KMETOM ZA RAZVOJ DEJAVNOSTI

Na sedežu Državne slovenske samouprave na Gornjem Seniku so 27. avgusta slovesno podelili listine o podpori upravičencem, ki so bili uspešni na razpisu Podpora za začetna in delujoča kmetijska mikro-, mala in srednje velika podjetja ter nosilce kmetijskih gospodarstev na območju Slovenskega Porabja.

NVN

Projekt je bil izveden na podlagi vladnega sklepa o izvajanju Razvojnega programa Slovenskega Porabja. Koordinirala ga je Državna slovenska samouprava v sodelovanju z ministrstvom za razvoj podeželja in naselij.

naprej gradijo v domačem okolju. Udeležence slovesnosti je pozdravil predsednik Državne slovenske samouprave Péter Kondor. Poudaril je, da podelitev listin pomeni veliko več kot zgolj predajo uradnih dokumentov.

»Te pogodbe so oprijemljiv znak zaupanja, sodelovanja in vere v skupno prihodnost. Izražajo to, da računamo na ljudi, ki s svojim delom iz dneva v dan ustvarjajo vrednost, skrbijo za svojo zemljo, ohranjajo tradicijo kmetovanja ter svojo prihodnost in prihodnost svojih družin vidijo v domačem kraju,« je dejal.

Podprtim pridelovalcem je čestital za uspešno prijavo ter jim zaželel, da bi svoje načrte uspešno uresničili, razvojni koraki pa bi dolgoročno prispevali k blaginji njihovih družin, naselij in celotnega Slovenskega Porabja.

Ministrstvo za razvoj podeželja in naselij je zastopal državni sekretar Mátyás

rezultati programa vidni tudi v vsakdanjem življenju.

»S pomočjo razvojnega programa so porabski kmetje prišli do sodobne opreme in strojev, lokalna podjetja pa so lahko posodobila svoje obrate. Kaj to pomeni v praksi? To, da lokalno pridelan med, porabsko bučno olje ali rokodelski izdelki ne najdejo poti le na družinsko mizo, temveč tudi na širše trge. Lokalni podjetnik ni prisiljen iskati uspeha v oddaljenih mestih; sposoben je voditi sodobno, konkurenčno gospodarstvo tukaj, na lastni rodni grudi,« je poudaril Holec. V nadaljevanju je nekdanji predsednik DSS Martin Ropoš pripovedoval o začetkih in predpripravi razvojnega načrta Slovenskega Porabja.

Po razglasitvi imen so uspešni prijavitelji posamezno prevzeli listine o podpori od pristojnih predstavnikov.

Slavnostni podelitvi listin je sledilo neformalno druženje udeležencev ob po-

Tamás Gáspár, eden od uspešnih prijaviteljev, ob prevzemu listine o podpori

Prijavitelji in povabljeni gostje

Na razpisu je bilo izbranih 28 uspešnih prijaviteljev, ki bodo v prihodnjih dveh letih lahko uresničili svoje razvojne načrte ter med drugim kupili sodobne stroje in opremo za opravljanje dejavnosti. V okviru programa je bilo na voljo skupno skoraj 900 milijonov forintov proračunskih sredstev, katerih namen porabe so skupaj določili pristojna ministrstva in Državna slovenska samouprava. Podpora je namenjena krepitvi kmetijskih gospodarstev in lokalnega gospodarstva ter ustvarjanju razmer, da lahko ljudje svoje delo in prihodnost še

Szabó in povedal, da je bilo pri načrtovanju programa izjemno pomembno, da so bili poleg vidikov razvojne politike jasno izraženi tudi narodnostni vidiki. Kajti določeno območje se lahko resnično razvija le, če tam živijo ljudje ne napredujejo le gospodarsko, temveč se krepijo tudi kot skupnost.

Na slovesnosti je spregovoril tudi zagovornik Slovencev v madžarskem parlamentu Karel Holec, ki je kot nekdanji predsednik Državne slovenske samouprave sodeloval pri začetkih razvojnega programa. Po njegovih besedah so

gostitvi, pri katerem je zbrane nagovorila Erika Köleš Kiss, ki je kot nekdanja parlamentarna zagovornica slovenske narodnosti prav tako sodelovala pri pripravi programa.

Tudi sama je čestitala uspešnim prijaviteljem, ki so s podporo programa dobili novo priložnost za uresničitev zamisli in načrtov. Ob tem je poudarila, da se bosta slovenski jezik in kultura lahko ohranila le, če bodo v Porabju še naprej živeli in delali pripadniki slovenske skupnosti. Ob tem upa, da se bo ta zelo učinkoviti program nadaljeval.

KAK PREMIŠLAVAJO LIDGÉ NA ODRI IN ZA ODROM

V našoj prejšnji številki ste leko prešteli, ka je gledališka držina Nindrik indrik 23. augustuša, en keden pred veukim jubilejom porabskoga penzionističnoga društva, nupokazala premiero svoje nauve igre »Krčma na konci vesi«. Po nastopi v Slovenskoj vesi smo se pogučavali z režiserom, prejdijim skupine pa ednov igralkov.

-DM-

Babi Fodor nam je začnala pripovedjati, zakoj so po dugi lejtaj pá vküpstani. »Tau je Ferina Meggyesa ideja bila. Dostafart mi je gunčo, gda sva se srečala na kakšom programu: 'Jaj, kak je fajn bilau, gda smo špilat odli, kak dobro smo se poznali!' Rejsan, nej ranč tau, ka smo špilali, liki ka smo edna skupina bili.« Feri Meggyes je kak vodja raztomačo, zakoj so prva enjali z delom. »Gda je pandemija kovida

karami na Gorenjom Seniki delo: gda porabski lidgé pravijo 'ja, delali mo!', te delajo s srcom, z dūšov. Nej 100 procentno, liki gvūšno 110 procentno. Tau čūtiš že te, gda se k deli cujspravijo. Nemaš drugo, moreš z njimi vküper delati. Ge pa vüpan, ka pošteno z njimi delam,« je Miki povōdo, zakoj rad v Porabje odi. Samo če bi malo več igralcov bilau, je cujdala Babi. »Žmetno najdemo igralca. Prvim najdeš za plesati, za spejvati ali kaj drugo, kak pa gda se igra špila. Tū se moreš včiti, tū moreš vse znati, moreš vedeti, kak se po odri odi. Vala Baudji se je Iluš vzela za tau. Dobro je bilau, ka je ona tū s Števanovec, vtjüper sve leko odle na vaje. Tak smo se odlaučili, ka tū v Slovenskoj vesi probamo, vej sta pa badva Ferina tū doma.« Vodja skupine Feri Meggyes je ranč tak gvūšen, ka je nauve igralce najti nej léko delo. »Nišče se ne podá. Mladi, ka bi radi špilali, ne vejo slovenstji. Od méne starejši pa pravijo: 'Mi smo že za tau stari, ka bi se telko včili.' Dja pa pravim: če sem dja vedo, se drūgi tō vej navčiti. Pa improvizéraš tō leko. Nej trbej vsikšo rejč djenau tak povōdati, kak je dolaspisano.«

Kak se je igra narodila

Miki je mogo edno igro vrnau za tau skupino napisati. »Ge sem vedo, ka do štirge, dve ženski pa dva moška. Je pa tau tak: ge doma vsikdar dojspišem svoje male ideje – inda na papére, zdaj na kompjuter. Gda pa me prosijo za nauvo igro, vōpotegnem edno idejo, pa go napišem tak, kak si brodim, ka bi mogla biti.« Miki je tau tō raztomačo, zakoj je štorija vrnau v krčmau postavljena. »Inda so krčmé bilé center življenja v Porabji. Po meši, po deli so se lidgé tam dobili pa se pogučavali. Zmejs so se takši moški pa ženske tō najšle, ka so sledik mauž pa žena gratali. Gnes, žau, toga v Porabji že nega.«

Babi je bila vrnau takšoga mišljenja. »Gnauk svejta se je vse po krčmaj godilo, tak vejmo. Če si sto kakšoga majstra najti, si mogo v krčmau titi. Vse se je najšlo tam. V tajoi igri majo igralci v krčmej vajo. Tau se dostafart v istini tū zgodi, mi smo že tū meli vajo v krčmej. V igri je tau tū vōprišlo, ka v Porabji že negajo krčmé. Déš skaus krajino, pa kumar najdeš krčmau. Tau je žalostno, vej je pa za lidi tau dobro bilau. Dobro, pili so tū, depa nej so samo zavolo tauga šli. Leko so se pogunčavali, pa kafej so tū leko pili.« Steri ste tisto nedelo v Slovenskoj vesi bili, vejte, ka sta se Feri pa Francek kauli toga svajüvala, šteri je baukši igralec, šteri je vekša »halivudska« zvezda. Miki je tau situacijo vōprineso s toga, ka je doživo. »Če bi z grdimi rečami povōdo: poznam 'material', poznam igralce, bole filmske kak gledališke. Gda te sre-

čajo, ti pravijo: 'Kak ste tau lepau napravili!' Gda pa odideš, povejo: 'Ja, ja, v redi, depa ... nej je tak dobro bilau.' Toma se pravi nevoškénost. Kelko takši poznam! Rejsan dobro poznam, ka je med njimi nej takšo padaštvo, kak se nazlūk kaže. Eden prejč drūgoga déjo. Tau sem sto malo nupokazati.«

Delo se je začnalo

Babi je poglednila nazaj v časi. »Tak slejdnje dni juniuša je Miki že napiso tekst, depa smo nej včasik začnili probati, eške samo juliuša. Vleta vsikši má kaj drugo: na dopust démo, tū tá démo, tam tá démo, tak ka smo zdaj augustuša bola potegnili, ka smo večkrat prišli.« Feri je cujdau: »Tak kak je sto cajt emo. Vsikša dva tjedna smo probali, sledkar pa že vsikši

»Doma mi je nika na pamet prišlo - ne vej, če se mi je senjalo ali ka -, ka prej ka bi bilau, če bi malo nazaj vtjüpstani,« pravi vodja skupine Feri Meggyes. »Vüpanje mamo, ka mo eške dale špilali. Nej bi radi zdaj tak njali,« cujda Babi Fodor.

tjeden. Slejdjen tjeden pred premierov smo tri ali štiri vaje meli.« Letošnja igra je kračša bila, samo dvajsti minutov je trpela, je pravla Babi. »Mi smo tau igro nej tak dosta probali, kak gnauksvejta, gda smo se kaj včili. Tistoga reda smo več mejsecov odli, zdaj smo bole brž vtjüpprinesli. Miki je dostafart prišo. Gda pa je nej mogo, smo sami probali. Znali smo, ka šče, aj delamo.«

Nauvi začetek?

»Vüpanje mamo, ka mo eške dale leko špilali. Zdaj tau igro smo meli premierno, gvūšno do nas eške zvali. Če indar nej, v porabske vesnice. Nej bi radi zdaj tak njali,« je svoje želenje povōdala Babi. Feri pa je cujdau: »Če do nas zvali, te mo šli. Zdaj nas že čakajo v Šalovci. Gda smo prvim špilali, smo na takši mejstaj gorastaupili v Sloveniji, ka sem ranč nej vedo, ka takšne vési djéso. Večakat smo špilali v Sloveniji kak tū na Vogrskom. Istina, ka smo doma v vsakšoj slovenskoj vesi gorastaupili, depa v Slovenskom domi v Varaša tū. Ka bau zdaj, ne vej. Ta igra je bila napisana za 30. oblejtnico. Depa tau nika ne deje, leko go gde koli naprejdamo.« Miki je ranč tak v bodaučnost pogledno. »Kak tadale? Tak kak vsikdar. Lidi iskati, starejše pa mlajše vküperzoženiti pa démo dale. Ge velko vōrvanje mam, vej smo pa vidli, ka ta rejč živé med lidami. Pa za koga volo bi nej eške kakše mlade cujpotegnili? Ge vsikdar vüpanje mam. Če bi nej emo vüpanje, bi tau nej delo.«

Scenograf pa režiser Miki Roš tak raztomači, zakoj rad dela v Porabji: »Gda porabski lidgé pravijo, 'delali mo!', te delajo s srcom, z dūšov. Nej 100 procentov, liki gvūšno 110 procentov.«

prišla, smo nej mogli vaje držati, nej smo mogli gorastaupiti. Ovak pa je nad nami bila Micka Bajzek tō, stera je več kak osemdeset lejt stara, Klara Fodor pa je operacijo mejla. Njive so mogle vōstaniti. Pa je tak ostalo.«

Feri je eške povōdo, ka se je začnala približavati 30. oblejtnica Društva porabski slovenski penzionistov. »Doma mi je nika na pamet prišlo – ne vej, če se mi je senjalo ali ka -, ka prej ka bi bilau, če bi malo nazaj vtjüpstani pa na té jubileum nika naprajli. Zgunčali smo se z Babinom Fodor pa Ferinom Bajzekom, depa nekakoga je eške trbelo. Tak smo najšli Iluš Krajczar, una je nauva, štrta gratala. Gor sem pauzvo Mikina Roša pa ga pito, če bi leko kaj napiso.«

Što aj staupi na oder?

»Tau sem nej gnauk pravo, gda sem eške z lut-

OD SLOVENIJE ...

Za 11. oktober razpisani trije posvetovalni referendum

Državni zbor je razpisal tri posvetovalne referendume, na katerih se bodo volivci 11. oktobra izrekli o pogojevanju socialne pomoči z družbenokoristnim delom, ukinitvi prispevka za RTV in volilni pravici državljanov tretjih držav na lokalnih volitvah. Istega dne bo potekal tudi zakonodajni referendum o noveli zakona o parlamentarni preiskavi. V koaliciji in Resnici so poudarjali, da želijo z referendumi volivce povprašati o pomembnih družbenih vprašanjih, medtem ko je opozicija menila, da gre predvsem za preusmerjanje pozornosti in mobilizacijo desnega volilnega telesa. Opozicija je napovedovala tudi možnost ustavne presoje, predvsem glede volilne pravice tujcev. Državni zbor je namreč že potrdil spremembe zakona o lokalnih volitvah, ki predvidevajo odvzem te pravice tujcem, vendar zakon še ni začel veljati. Septembra naj bi steklo zbiranje podpisov za zakonodajni referendum o njem.

Agro v petih dneh obiskalo več kot 90.000 obiskovalcev

Letošnji 64. Mednarodni kmetijsko-živilski sejem Agra je v petih dneh obiskalo več kot 90.000 obiskovalcev, je povedal predsednik uprave Pomurskega sejma Janez Erjavec. Sejem je letos prvič trajal pet dni, na 70.800 kvadratnih metrih razstavnih površin se je predstavilo 1690 razstavljalcev iz 36 držav. Država partnerica je bila Alžirija. Agra je poleg predstavitve kmetijske tehnike ponudila tudi več kot 100 strokovnih predavanj, okroglih miz in drugih dogodkov o aktualnih vprašanjih kmetijstva in podeželja. Med osrednjimi temami so bile prehranska varnost, lokalna hrana, podnebne spremembe, energija ter prihodnost mladih v kmetijstvu. Sejem so obiskali tudi številni predstavniki političnega vrha, med njimi predsednica republike Nataša Pirc Musar, predsednik vlade Janez Janša in več ministrov. Erjavec je Agro ocenil kot optimističen pogled v prihodnost slovenskega kmetijstva.

ZAMEJSKO KMETIJSTVO POVEZUJE SLOVENIJO, KREPI GOSPODARSTVO IN OHRANJA SLOVENSKO IDENTITETO

Kmetijstvo v zamejstvu ni pomembno le zaradi pridelave hrane in gospodarskega razvoja, temveč ima pomembno vlogo tudi pri ohranjanju slovenske besede, kulture in poseljenosti prostora.

VIDA TOŠ

To je bilo v ospredju srečanja predstavnikov koordinacije AGRASLOMAK, ki povezuje slovenske zamejske kmetijske organizacije iz Italije, Avstrije, Madžarske in Hrvaške, na sejmu Agra v Gornji Radgoni. Srečanja sta se udeležila tudi ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu Suzana Lep Šimenko ter minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Janez Cigler Kralj.

Kmetije kot steber slovenstva

Lep Šimenkova je poudarila, da imajo kmetije v zamejstvu širši pomen od samega kmetovanja. »Če kje, so ravno na kmetijah v zamejstvu tudi v velikokrat težkih okoliščinah v preteklosti ohra-

Direktor Razvojne agencije Slovenska krajina Tomaž Kovač na sejmu Agra.

njali slovensko besedo in za to smo jim izjemno hvaležni,« je dejala.

Po njenem je zato pomembno povezovanje slovenskih organizacij zunaj meja Slovenije ter skupno iskanje rešitev za njihove izzive. Pri tem je izpostavila mlade, saj je od njihove odločitve za nadaljevanje kmetovanja odvisno tudi, ali bo slovenska beseda ostala živa na zamejskih kmetijah. Minister Cigler Kralj je srečanje označil kot dan krepitve enotnega slovenskega kmetijskega prostora. Poudaril je pomembnost povezovanja stroke, političnega prostora in kulturne povezanosti matice z zamejskimi Slovenci.

Iz Porabja vse več izdelkov na trgu

Da ima podpora konkretne učinke, je opozoril direktor Razvojne agencije Slovenska krajina Tomaž Kovač, ki je predstavil predvsem razvoj kmetijstva in lokalne pridelave v Porabju. Po njegovih besedah tam pred desetimi leti praktično ni bilo lokal-

nih kmetijskih pridelkov, danes pa imajo več kot deset registriranih lokalnih predelovalcev.

Njihovi izdelki so že na trgu in se po Kovačevih besedah uspešno prodajajo. Gre za ljudi, ki so sicer zaposleni v podjetjih na Madžarskem ali v Avstriji, hkrati pa se ukvarjajo s kmetijstvom. S pridelavo svojih pridelkov tako ne ostajajo več zgolj pri samooskrbi, temveč ustvarjajo tudi tržno dejavnost.

»Produkte že imamo, samo tukaj jih moramo zbrati,« je dejal Kovač. Naslednji korak je po njegovem oblikovanje skupne blagovne znamke Porabja, pod katero bi lahko na trgu nastopali z izdelki, povezanimi s tem območjem. Načrtujejo tudi ureditev spletne strani, ki bi omogočila učinkovitejšo trženje in promocijo.

Načrti za Slovensko vzorčno kmetijo

Pomemben del razvoja Porabja predstavlja tudi Slovenska vzorčna kmetija, ki je po Kovačevih besedah deležna velikega zanimanja. Razvojna agencija jo želi še nadgraditi, med drugim z razširitvijo gostinske ponudbe.

V širšem kompleksu, kjer deluje slovenski informativni in kulturni center, so poleg restavracije in hotela prostore našli tudi razvojna agencija in druge dejavnosti. Kovač je povedal, da želijo kompleks posodobiti, načrtovali so tudi začetek obnove.

Razvoj teh projektov omogočata tudi nadaljevanje programa spodbujanja gospodarske osnove avtohtone slovenske narodne skupnosti, pri katerem sodelujeta ministrstvo za gospodarstvo ter urad za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Podpora tudi pri vsakodnevnih izzivih

Kovač je ob tem poudaril, da pomoč Slovenije ni omejena zgolj na financiranje projektov. Organizacije v Porabju se lahko na urad in ministrstvo obrnejo tudi takrat, ko se srečujejo s konkretnimi težavami.

»Vedno dobimo podporo in ne samo podporo, dobimo tudi veliko pomoči, ko se soočamo z različnimi težavami,« je dejal. Pri tem je izpostavil sodelovanje na področju kmetijstva, turizma in gospodarstva.

Na srečanju so se dotaknili tudi stisk kmetov in pomena psihosocialne podpore. Minister je opozoril, da naravne nesreče in draginja močno vplivajo na položaj kmetov, zato je pomembno, da imajo ob težavah na voljo tudi ustrezno pomoč. Srečanje na Agri je tako pokazalo, da je razvoj kmetijstva v zamejstvu tesno povezan z vprašanjem prihodnosti tamkajšnjih slovenskih skupnosti. Uspešna kmetija, lokalni izdelek in nova gospodarska priložnost namreč pomenijo tudi več možnosti, da ljudje ostanejo v domačem okolju, s tem pa ostajata živa slovenski jezik in identiteta.

IVAN KOZLIČEK

(PO ASTURIJSKI PRIPOVEJSTI)

Té je dugo cajta minaulo. Ednauk pridejo velki gospaudje, znameniti vojskovodje, šteri so spravljali vojsko, ka bi šli v bojno na dalečnjo zemlo poganov. Gospodar je tudi šau k vitezom: se oblejče v oklop, na glavau si deje čelado, v roke pa vzeme meč.

Vojska ide pa pride na zemlo poganov. Tam so se bojuvali strašno velko, krvavo bitko, v šteroj so zmagovali pogani. Sovražnike so skoron vse zaklali, komaj je austo glasnik, šteri bi gučo o bitki. Šteri so preživeli bitko, so jih zveksoga polovili pogani pa jih odpelali v grozno robstvo. Gospodara so tudi zgrabili pa so ga zaprli.

Gospodar je biu dugo časa v robstvu, gé se je fejest mantrau. Ali ednauk so nesmileni stražari tak dugo pa tak fejest mantrali svoje robe, kak gospodara, ka so uni tudi fejest zmatrani gratali pa so globko zaspali, kak če bi bili mrtvi. Gospodara so pozabili zavezati, šteri je etak lejko vujšo.

Gospodar, šteri se je rejšo nesmilena robstva, se je z zmantranim tejlom, na šterom so bile rane pa je že biu fejest kosmati, blaudo na zemli poganov. Nišče njemi je nej pomago, vsi so se ga bojali. Ednauk pa pride v nekši varaš, gé se ga je smilila nekša ženska. Té varaš se je zvau Orit. Ženska je pod svojo strejo pistila gospodara, njemi je dala gesti pa oskrbela njegve rane. Pravi, ka je nekák njenomi mauži tudi pomago, kda je un biu v nevauli, etak zna ka je tau, kda drügm tudi trbej pomauč.

»Ali moreš znati,« pravi njemi ženska, »ka je moj mauž čemerem, če je prišlek v njegovj iži. Zatok prvin kak pride, moraš se skriti, nej ka bi te vido pa bi te ger bujo. Kda ga zmirim, té lejko prideš naprej.«

Ednauk pride domau mauž té ženske. Kak notri staupi v ižo, včasik prdene vonjo prišleka.

»Žena!« se dere njeni mauž, »Kakšoga prišleka si sé notri pistila?«

Žena ga proba zmiriti, dapa njeni mauž ide z velkim čemerom pa s strašnov oblastjov poiskati prišleka. Pa ga najde skritoga pod bečkov. Gospodar se prestraši nad velkov oblastjov toga človeka, ali kda vidi, što je, fejest kriči pa ga prosi:

»Njaj me, prosim, Ivan Kozliček!« pravi, »Vej pa me ne spoznaš?«

Ivan Kozliček, kà je rejsan un biu, spozna svojoga dobrotnika, šteri njemi je inda pomago v Asturiji. Stisno ga je k svojim prsam pa je püsto, ka pri njem ostane.

Drügi den je prišla pá ena vojska z gospodaro-ve domovine. Ta vojska je že premagala pogane pa je rejšila dosta rojakov z poganskoga robstva. Gospodar je mislo, ka se ž njimi povrne v svojo domovino. Kda ide k njim, vidi, ka so prišli ništerni od njegvi rojakov z njegve vesi, šteri so ko-

maj spoznali kosmatoga pa zmantranoga gospodara.

»Vaš rojak sam, bratje, dajte mi valati,« pravi njim gospodar, »povejte mi, ka nauvoga je doma?« Žmetno, dapa so njemi dali valati rojaki. Kda jih spitava gospodar, ka je ž njegovim marofom pa ženov, tau njemi odgovorijo:

»Tvoj marof ešče stogi,« pravijo, »pa tvoja žena tudi žive pa je zdrava. Samo je mislila, ka si mrau na poganskoj zemli, kà tisti, šteri so preživeli bitko, so nika nej znali povedati o tebi, kda so domau prišli. Zdaj pa se šče pá omaužiti: nekši možak jo je proso za ženo pa pomalek bau gostüvanje.«

Gospodar je grato strašno nevolen pa žalosten, kà je dobro znau kak dugo de trpelo, dokeč bo domau prišo pa ne more nika napraviti, ka se njegva žena pá ne omauži.

Kak se tam žalosti, pride k njemi Ivan Kozliček. »Zakoj si žalosten, dragi moj dobrotnik?« ga pita Ivan Kozliček.

Gospodar njemi povej svojo nesrečo, ka de pomalek zgübo svojo ženo pa svoj marof, kà se njegva žena pá omauži.

Ivan Kozliček je nej pozabo gospodarove dobraute, kda se ga je smilo v nevauli.

»Nika se ne žalosti, dragi moj dobrotnik!« pravi Ivan Kozliček, »Ešče gnes boš doma.«

Ivan Kozliček ga včasik zgrabi pa ga dá gor sesti na oblak. S tistim sta leteleja v gospodarovo domovino, bole brž kak šteri koli vöter na svejti. Kda sta prišla domau, že se je začnilo gostüvanje.

Tam gospodar staupi pred svojo ženo pa ji pravi:

»Draga moja žena! Ges sam tvoj mauž, san nej mrau, kak si ti mislila pa sam se vrno z poganskoga robstva.«

Svatba je nej dala valati, ka je tau rejsan tisti gospodar, šteri je pred lejtami odišo z vojskov na pogansko zemlo, kà je biu tak grdi, kosmati, kak tisti človek, šteri ga je pripelo. Ali gospodar je znau, kak ga lejko spozna njegva žena. Gospodar je meu na prsaj velko materno znamenje, šteroga je nišče nej mogo videti, samo njegva žena. Zatok odkrije svoj cotavi plašč pa pokaže svojo znamenje na prsaj ženi pa svatbi. Žena pravi:

»Etakšo znamenje rejsan ma samo moj mauž, šteri je inda odišo na zemlo poganov!«

Gospodar je nazaj doubu svojo ženo pa svoj marof, pa v zafalo je dau en falaček z svojoga grünta, šteri je biu na brejgi Ivani Kozlički. Od tistoga mau Ivan Kozliček s toga kraja piščavle vö svoje oblake, šteri prinesejo dež.

Samo se lidje itak bojijo Ivana Kozlička, nej samo zavolo vrejmena, vijera pa toče. V Asturiji majo šegau na veški gostüvanjaj fejest zvoniti, ka ga postrašijo, nej ka bi odneso snejo.

... DO MADŽARSKE

Začenja se novo šolsko leto

Šolsko leto 2026/2027 se je začelo v torek, 1. septembra 2026, in se bo končalo v petek, 18. junija 2027. Osnovno in srednje izobraževanje bo trajalo 180 šolskih dni, kar je rahlo zmanjšanje v primerjavi s preteklimi leti. Pouk v zaključnih razredih srednjih šol se konča že 30. aprila. V tem šolskem letu bodo študente čakale tri daljše počitnice. Jesenske počitnice: po 22. oktobru 2026, pouk se nadaljuje 2. novembra, kar prinaša pet prostih dni v tem obdobju. Zimske počitnice: po 18. decembru 2026, pouk se nadaljuje 4. januarja 2027, kar pomeni skupaj 16 dni doma. Spomladanske počitnice: po 24. marcu 2027, pouk se začne 5. aprila, tako da bo tudi takrat na voljo pet prostih dni. Šole lahko pod določenimi pogoji spremenijo datume počitnic, vendar ne smejo uvesti počitnic ali dni brez pouka na prvi ali zadnji dan šolskega leta. Datumi ustanov, ki sodelujejo pri narodnostnem izobraževanju, se lahko zaradi tradicije razlikujejo od centralno določenih datumov. V šolskem letu je na voljo tudi pet dni brez pouka, o enem od teh pa lahko odloča šolska dijaška samouprava.

1400 diplomatskih potnih listov odvzetih

O prvih sto dneh vlade Tisze, o pregledih ministrstva za zunanje zadeve, o odpoklicanih diplomatih, o ukrajinsko-madžarskih odnosih, o odvisnosti od ruskih energentov in o kitajskih naložbah je v programu Egyenes Beszéd – je govorila ministrica za zunanje zadeve Anita Orbán. Po njenih besedah je bila najpomembnejša naloga preteklih sto dni »urejanje stvari«, medtem ko je po njenem mnenju Madžarska spet postala aktivni igralec v evropskih zavezniških sistemih. Na ministrstvu so medtem nastale pomembne spremembe tudi med vodji diplomatsko-konzularnih zastopništev. Od 138 vodij misijonov so jih 34 odpoklicali, kar je približno četrtina diplomatskega kadra. Preverjanje je vključevalo med drugim tudi diplomatske potne liste in uporabo vladne čakalnice na letališču. Anita Orbán je povedala, da so razveljavili približno 1400 diplomatskih potnih listov, ki niso imele pravne podlage.

JUTRI BO V CELOVCU S'MENJ – 4.

BREJG ZA SODAKE, BREJG ZA PRAUŠKARE

Na ednom bregej dvajsti kilomejterov sôverno od Celovca stogi grad Ostrovica, šteroga je ranč edna neprijateljska sodačija nej mogla nutvzeti. Venak zavolo štirinajset krepki dver na strmoj pauti tagor. Gda pa se pelamo prauti tajoj eričnoj zidini, se splača staniti pri Gospej Svetoj tō, od kec se je začnila širiti krščanjska vōra med starimi Slovencami.

-DM-

O blacke, šteri so pred podnevom eške zakrivali sunce, so na gnauk samo preminauli. S padašom sva slobaud vzela od Vrbskoga jezera, za en malo pa sva se po nagloj poštiji že pelala prauti varaši Šentvid ob Glini. Gda sva dojavnila s hitre ceste in se vozila po menjši potaj, sva fejest kaulivrat nastrgavala, ali gde na pamet vzemeva grad Ostrovico, ali kak ga nemški zovējo, Hochosterwitz. Tau ime pride iz slavske rejči »oster«, vej se pa zidina zdigava na »špičastom bregej« sredi edne ravēni.

Ostrovico je 1571. leta kúpila držina Khevenhüller, grad je eške gnes njini. V muzeji zdaj držijo indašnje orožje za sedemstau sodakov, té škéri leko vsakši pogledne.

Dveri, prejk šteri so samo padaške prišli

Srejdnjeveški grad, šteri je simbol Koroške, stogi na visini 150 mejterov, kama se leko gorpride ali v dvej minutaj z vlečnicov (sikló) ali pa bole pomalek pejški. Gda sva karte kúpūvala, je eden madžarski turist ovado, ka je paut tagor nej žmetna pa samo dvajsti minutov trpi. Moj padaš je bole športen, depa namé je tō nej trbōlo dosta nagučavati: že sva stapala gor po dolomitnom bregej.

Vauska, kriva paut je gnauk na levo, drgauč na pravo zavinila. Vsikše dveri so bile napravlene v unikatnoj arhitekturi, vsikše so mele ovaški obrambni mehanizem. Vsej štirinajset nosi ime, kak na

priliko »stražarske«, »angelske«, »levje«, »moške«, »cerkvene« ali »maustne« dveri. Gda je neprijatelj tagor klepo in se mantrau pri dveraj, so ga od vrkaj že na léki dojstrlili.

Protivnicke so se gvūšno nej dosta spravali z razgledom, mūva s padašom pa tejm bole. Nakli sva vidla šurka paula, kaulivrat pa srejdne visike bregē. Gda

Pogled na koroško krajino prejk deveti, Pautniški dveri. Krepka vrata so vōnajšli pa zozidali na konci 16. stoletja, od tistoga mau je brezi dopūščenja niške nej mogo gor na grad Ostrovico.

sva nūcala malo počinka, sva se zdenila v gračenki kauli cerkve pri 13. dveraj. Od tistec je več nej biu daleč vrnji dvaaur, gde sva dojsela k stoli na kustoj stenej in vōposenjeniva spila vsakši edno pivo. Mojo brezalkoholno se je zvalo »Freigeist« ali slovenski »slobaudni dū«.

Marijina cerkev v srci Karantanije

Gda sva se pelala nazaj v Celovec, sem na ednoj tabli na pamet vzeu napis »Maria Saal«. Včasik sem znau, ka je tau nemško ime za Gospau Sveto, štera cerkev má trnok veuko znamenje v življenji slovenskoga naroda. Nagučo sem padaša, pa sva rejsan zavinila prauti tajoj maloj vesnici. Istina, ka naja je navigacija pelala po prašnati gasaj med njivami s kukarcov, donk pa sva za en malo zaglednila dva visikiva tōrma.

Veuko gotsko triladijsko farno in prauškarsko cerkev so na ednom menjšom bregej zozidali na srejdni 15. stoletja, depa njena pripovejst segne v dosta, dosta starejše čase. Prvo leseno Marijino cerkev je tam kauli 753. leta dau postaviti pūšpek sveti Modest, šteroga je nadpūšpek iz Salzburga zatok poslo med karantanske Slave (starce gnešnji Slovencov), ka bi je kak misijonar spreobrnō v krščanjsko vōro. Modest je biu doma z Irskoga in je na fajni nagučavo Karantance. Zatok ga zovējo »koroški apoštol« tō.

S padašom sva nutstapila v veličastno

cerkev. Znau sem, ka je Modest tam nindrik pokopani, depa brodo sem, ka de nad njegovim grobom vōdjana edna veuka tabla. Liki je nika nej bilau. Čūu sem, ka se nekak v cerkvi slovenski pogučava, zaman pa sem tistoga mladoga moškoga iz sausadne vesi spitavo, je za Modesta ranč nej čūu. S pomočjavu interneta pa edne brošure sva s padašom donk najšla pūšpeka: njegve čonte počivajo v ednom mlašečom rimskom sarkofagi pod oltarskim stolom v ednoj stranskoj kapejli. Na oltari brezi prčeca je edna kniga tō, v štero vsakši leko dojspiše svojo želenje Mariji. Ge sem pa raj napiso Modesti, aj skrb má na porabske Slovence.

Tronuš, s šteroga so zemlau talali

Gospa Sveta je bila cerkveno središče veukoga slavskoga rosaga, šteroga so od 7. stoletja dale Karantanija zvali. Rosag je emo svojoga kneza (fejdedem) in nemešnjake, leko povejmo, ka so se v njem formērali fundamenti gnešnjoga slovenskoga naroda pa samostojne Slovenije. Središče Karantanije je bilau na Gosposvetkom pauli, gde je knez emo svoj kvatejr na Krn-

Zemelski ostanki »koroškoga apoštola«, pūšpeka svetoga Modesta, počivajo v mlašečom rimskom sarkofagi v cerkvi pri Gospej Svetoj. Irski barat je v Karantanijo prvi prineso krščanjsko vōro.

skom gradi. Tam so ga kak nauvoga prejdnjoga rosaga posadili na knežji kamen – depa od toga mo pripovedjali v ednom kisnejšom tali naše serije.

Potom toga, ka so kneza vōzglasili, je z vojvodskoga prestola (hercegi trón) raztalo zemlau svojim nemešnjakom. Té tronuš je do gnes gorausto, stogi pod milim nébom sploj pauleg nagle poštije, zavolo toga pa ga branijo v glažojnatnoj škatūli. Vküp je sklajeni iz dvej staucov iz rimski kamlov. Gde stogi, je eške itak Gosposvetko paule, zatok se od tistec lepau vidita tōrma cerkve Gospé Svete.

Gda sva nazajprišla v Celovec, sva se brž napautila iskat nika v želaudec. V središči varaša sva najšla restavracijo »Pri Pumpeju« z domanjim gesti, ponūjali so prave koroške specialitete. De je pa tam telko lačnoga lüstva vküpprišlo, ka je več ranč pau praznoga stola nej bilau. Austo nama je kebab pri Tōrkaj ...

(se nadaljuje)

ZIDINE PRIPOVEJDAJO

Brezi bolnic ali bolnišnic gnes néde. Ranč une skrb za zdravdje človeka majo. Malo ovak povedjano, une človeki probajo zdravdje nazaj dati. Že od inda pa se bolnicam špital pravi. Tüdi po domanje se špital pravi.

MIKI ROŠ

Skrak reke Drave v Austriji je varaš, Spittal an der Drau ménje ma. Tau ménje nam od toga pripovejda, ka leta 1191 je ortenburški grof Hermann prvi dau špital gorpostaviti. Skauzi čas je varaš ménje Špital na Dravi daubo. V Sloveniji je ves Špitalič poznana. Ménje ranč

Špital v Gornji Radgoni gnes skur tak vögleda, kak ga je kaulak leta 1600 Ferdinand drugi Habsburg dau prejknaprajti. Gnes v njem muzej dela, eške itak pa ménje špital nosi.

tak iz toga vöpride, ka inda je tam špital stau. Rejč špital iz stare nemške rejči Spittal vöpride. V stari časaj špital ne smejmo kak gnes razmeti. Špitali so indasvejta za srmake, za bauge pa stare lidi bili napravljeni. Tam se je tüdi na smrt čakalo. Depa rejč je v gnešnji čas prišla, neka drugoga kak inda znamenüje.

Slovenski špitali

V slovenski krajinaj za prvi špital tisti v Gornji Radgoni vala. Nin po leti 1300 je z delom začno. Pa je ranč tau biu, kak smo točkar prajli, ka špital v stari časaj znamenüje.

Gda se po stari poštiji iz Gornje Radgone ide, že nin po 25 kilomejtraj se v Lenart pride. Na na robej maloga varaša drugi stari špital stodji. Od toga špitala nam dokumenti že neka več povejo. V Lenarti je biraub Marko Bernhardt živo. Bogati možakar je biu, depa mlajšov je nej emo.

Gda na gesen leta 1625 mrgé, cejlo svojo vrejdnost pa verstvo za špital ta da. Tau znamenüje, ka Lenart svoj špital dobi. Biraub Marko je rejsan dosta vsega emo. Placa v novinaj bi nam sfalilo, če od vsega

Od grofov Herbersteinov nam grb na špitali v Lenarti pripovejda. Uni so tak zvanoga špitalskega majstra za tau delo vözglasili. Špitalski majster je najbole prejgen v špitali biu.

bi pisali, ka je za špital tadau. Povejmo, ka 920 zlati rajniški, pet zemenic z 27 gezero litrov vina, konje, krave pa svinje ranč tak. Dokumenti nam pripovejda, ka po smrti birauba se špital zidati začne. Gvüšno je leta 1631 že z delom začno. Skrb za njega so gospaudge Hrastovski meli, kak so se tüdi za grofe Herbersteine zvali.

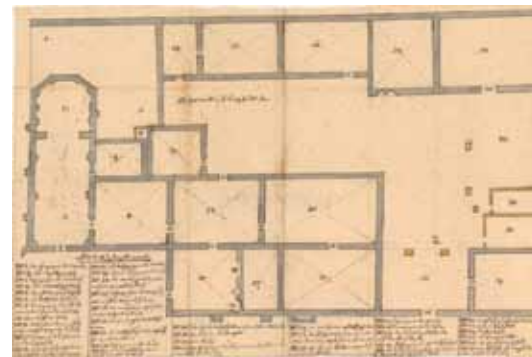
Gospaudge Hrastovski so brigo za cejlo verstvo špitala meli. Za vse tisto, ka je biraub Marko špitali tadau pa ka so špitali eške drugi kcu djali. Špital je do leta 1910 po tej regulaj delo, gda ga Herbersteini

Špital v Lenarti vcejlak skrak stare poštije za Maribor stodji. Vsikšoga leko na stare čase spaumni. Gnes za tejmi stejnami držina živé.

občini Lenart tadajo. S tejm špital od nji briga grata. Špital za srmake vse bole srmaki biu. Do druge velke bojne je eške nekaj delo, po tejm svoje dveri doj zapre. Tretji špital na našoj pauti v Slovenj Gradci je skrb za srmake pa kaudiše emo. V Slovenj Gradci se eške itak leko vnauge stare zidine vidijo. Više Slovenj Gradca grad iz leta 1091 stodji. Za najbole stare

zidine cerkev svete Elizabete iz leta 1251 vala. Nej daleč fkraj je prvi špital v varaši stau. Znauba moramo dokumente goroprejeti. V nji piše, ka Janez iz Loke je špital dau gorpostaviti. Za njega je skrb emo,

Tak plan za špital v Slovenj Gradci vögleda. Arheologi so v zemlejši ranč tau najšli, ka špital je goro. Kelko je poznano, aj bi ogen najbole zidine na pravom krajji vničo. Kapejla na lejevom krajji je cejla ostanola.

največ pa tau vala, ka tüdi sam ga je financejro. Janez je velka verstva pod seuv emo. 28 vertov pa od nji držin je moglo eden tau pauva ali pejnez za špital vsikšo leto tadati. Zvün toga je Janez mesarijo emo, z lejsom se je spravlo, tüdi od toga je za špital šlau. Kak vögleda, vsikšo leto je vsega več emo. Tüdi s tejm je špital »nadajo«. Gnes več ne vejmo, kak ja tisti prvi špital vögleda. Tüdi zatoga volo, ka nin

Že od davnoga leta 1494 Špitalska cerkev gnako vögleda. Takše se v cerkvaj rejsan na rejdkle leko vidi.

300 lejt nazaj je eden tau zidin doj zgoro. Pred lejt pa so stari dokument najšli, steri nam od toga pripovejda, kak so fundamenti vögledali.

Od kepejle se oprvin kaj več leta 1428 zvej. Tau se zvej, ka je že stala. Kapejlo vsikši desejt lejt malo vöminijo. Leta 1494 pa že več od kapejle ne gučimo. Špitalska cerkev svetoga Düha se zozida.

Kak točkar povedjano, špital so po ognji mogli na nauvo kcu zozidati. Gnes ne vejmo, kak je vögleda. Vej se pa, ka za časa cesarke Marije Terezije je v njem za 27 lüdi mesta bilau pa zvekšoga se ji je vsigdar ranč telko tam držalo.

PISALI SMO PRED 30. LEJTI

VKÜPPOBRALA SILVA EÖRY

V 18. številki časopisa Porabje, stera je vöprišla 5. septembra 1996, je Marijana Sukič pod naslovom SVETEK JE LEPŠI S PRIJATELJI pisala o tom, kak je gorenjsiniška folklorna skupina proslavila 10 lejt svojoga delovanja:

»Gda se dejte rodi, se stariške bogijo, ka bau z njega. Gda ga krstit nesejo, te že vendrik vüpajo, ka ostane. Gda je že 10 lejt staro, te ga že radi majo, če rejsan je lagvo... Tau dejte, stero se je pred desetimi lejtami narodilo, je Folklorna skupina z Gorenjo-ga Sinika.»

Tak nikak je začno svoj guč Milan Zrinski iz Beltinec, steri je vodo cejli program. Gda se kakšno dejte rodi, morata boter pa botra tö pauleg biti, ka bi pri prvi stopajaj pomagala starišom. Takšen „boter“ je biu gospod Mirko Ramovž, etnolog iz Slovenije, steri je tistoga ipa večkrat odo po Gorenjom Seniki, dolazamerko, kak so starci inda svejta plesali. Te plese je potom tistoga navčo mladim tö. Botra pa naj bi bila Irena Barber. Ona je tistoga ipa delala kak sekretarka na občini, zatok je pa mladim plesalcem leko pomagala.

Tak pravijo, ka je svetek lepši, če svetiš s tistimi, stere maš rad, steri so ti blüzi. Zatok je folklor s Senika na oblejtnico pozvala svoje bližnje pa dalešnje sausede. Najprvin svojoga „starejšoga brata“, Folklorno skupino iz Beltinec, s stero so pobrateni že deset lejt, pa kak je Milan Zrinski pravo, skurok ne morejo eden brezi drugoga. Mlajšo spoznanstvo je tisto, po šteri je prišla na Senik Folklorna skupina Mandrač iz Kopra. Z njimi so se Seničani spoznali letos vleti, gda so dva lejpa dneva preživeli pri maurdji. Jubilante sta pozdravila tudi Ansambel Lacija Korpiča z ženskami pa trio Črnko iz Čepinec. Organizatorji so pa nej pozabili na tiste tö nej, sterim še leko zavalijo, ka je skupina 10 lejt stara. Zato so na oblejtnico pozvali vse stare člane, steri so gdasvejta plesali pri skupini pa mentore, steri so je včili, med njimi Marijo Rituper iz Murske Sobotne in Valerijo Žalig iz Beltinec.

Na konci pa naj ne pozabimo nekakoga, steri bi leko biu „oče“ skupini. Tau je Alojz Hanžek. On se je vsigdar brigo za tau, aj skupina ma zavole članov, se je pobrigo za vaje, muziko ptt. Folklorni skupini gratulejramo, želimo jim, aj eške dugo-dugo lejt ostanejo vesele in flajnsi plesalci.«

IZ LJUBLJANE V BUDIMPEŠTO (IN NAZAJ) PRED LETOM 2000

Pod tem naslovom pa je Ernest Ružič napisal:

sporazum podpisan pred koncem leta. Progo naj bi začeli graditi prihodnje leto, prvi vlak pa bi peljal po njej leta 1999. Na slovenski strani bo potrebno zgraditi 24,5 kilometra železnice (kar bo veljalo okoli 10 milijard tolarjev ali poenostavljeno toliko forintov) na madžarski strani pa bodo morali zgraditi 16 kilometrov proge, vrednost naložbe pa bo med 14 in 15 milijard forintov. Stična točka in skupna železniška postaja je predvidena na Hodošu.«

ZAKLADI je biu naslov pisanja Marije Kozar:

»V počastitev 1100. obletnice prihoda Madžarov v Karpatski bazen je bila 17. avgusta v Sombotelu odprta razstava z naslovom „Zakladi Železnega komitata“. Izbor najlepših in najbolj reprezentativnih predmetov iz arheološke, etnološke, naravoslovne, knjižne, likovne, lokalnozgodovinske zbirke muzejev in drugih ustanov (županijski arhiv, škofijska zbirka in knjižnica, Narodni muzej, somboteljska Galerija) ter zasebnih zbiralcev - na ogled je do 31. decembra.

Ob zakladih Madžarov so simbolično predstavljeni tudi zakladi narodnostnih manjšin in etničnih skupin. Leta 1880 je bilo namreč le 49 % prebivalstva Železne županije madžarske narodnosti. Nemcev je bilo 34 odstotkov, Hrvatov 4 %, Slovencev 13 odstotkov. Romi (cigani) so živeli pomešani z drugimi narodnostmi, zato njihovega števila niso mogli določiti.

Danes živijo Hrvatje, Nemci in Slovenci v 31 naseljih županije, Romi pa še vedno mešano v več naseljih. SLOVENCİ so edina avtohtona narodnostna skupnost na Madžarskem, v Karpat-skem bazenu so se naselili že pred prihodom Madžarov.

Na razstavi v Muzeju Savaria predstavljajo ljudsko umetnost teh narodnostnih skupnosti naslednji predmeti:

- žličnik z Gornjega Senika (Slovenci)
- tkani trak za prevezovanje povoja (Nemci)
- izrezljan zabojček za britvico (Hrvatje)
- gumbi s suknjiča „vajde“ Romov.«

Porabje, 5. septembra 1996

SKANDINAVSKA KRIŽANKA

					AVTOR: MATJAŽ HLADNIK	VODILNI ORGAN V PODJETJU	ZAMOREC	BEN AFFLECK	EVROPSKA DENARNA ENOTA, €	KOS SUKANCA	SODOBNIKI KELTOV	BAJTAR, KAJŽAR
					KNJIGA Z UČNO SNOVJO						4	
					PREDPIS, DOLOČBA	1						
					RAFAEL NADAL			MANJŠI RT ENOTA ZA MERJENJE KOTOV				
					TOVARNA V CELJU					ROWAN ATKINSON		11
					OGEJ, VOGAJ					TAJENJE		
POMOČ: AVAR NJORKA RADIJA ŠINJON	PRED- STAVNIK KUBIZMA	PTICA SEVERNIH MORIJ, ALK	NAŠ RADIJSKI NOVINAR (MARJAN)	DOMAČA ŽIVAL, KI DAJE VOLNO IVO DANEU				TRAČNICA OSEBNO DOŽIV- LJANJE ČLOVEKA				
ENOTA OBSEŽ- NEJŠEGA BESEDILA	9						DIAPO- ZITIV				ŠTEVILKA V REDO- VALNICI	DODATNA NAVAR- JENA PLAST KOVINE
PTICA ROPARICA				10		FRIZURA SPETIH LAS NAD TILNIKOM KIS	5				6	
VRSTA IGLAVCA				TRIKOTNA HRBTNA KOST								
				NJORKA		VREDNO- TENJE			12			
RADIJA RAUH		2				PRIMOŽ EKART						
OSTER KIRURŠKI NOŽ	8			7				LUNINA FAZA				
LAHEK ITALIJAN- SKI TANK								OBER		3		

Končna rešitev:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	4	10	11	12
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----

Nauvo oddajo Slovenski utrinkov si leko poglednete na televizijskom programu **Duna TV v četrtek, 10. septembra, zrankoma v 6.41.** Če zamidite, bau oddaja na programi znauvič na kanali **Duna World gnaki den zadvečerka v 13.35.**

Ka leko vidite?

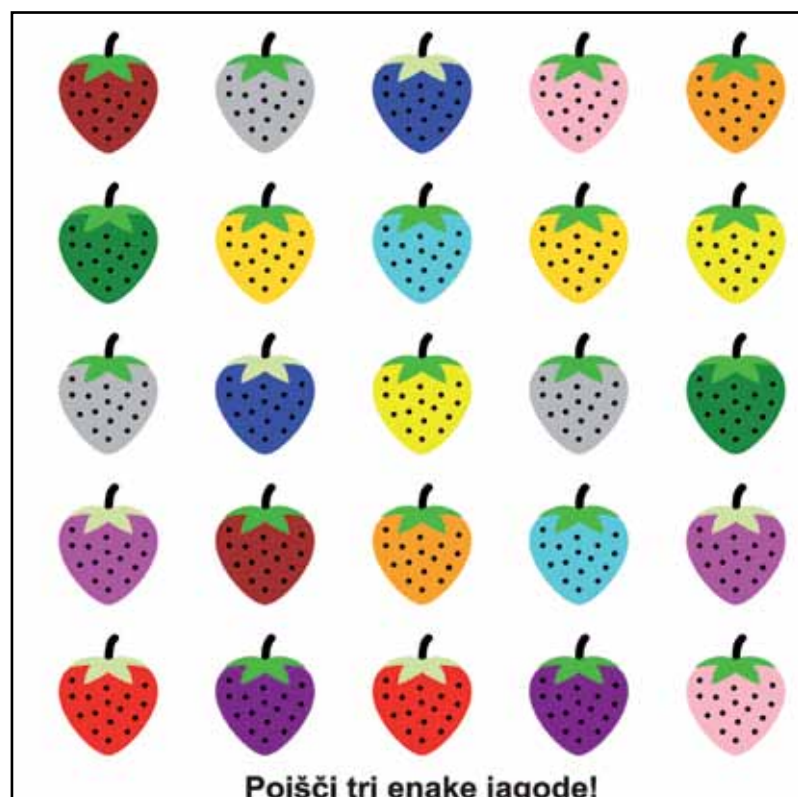
- Začnilo se je šaulsko leto 2025/2026
- 30. oblejtnica Drštva porabski penzionistov
- Den za lidi iz doma Ivánc v Slovenskoj vesi

<https://mediaklikk.hu/musor/slovenski-utrinki/>

TV SPORED

Na naslednji povezavi najdete pregleden spored TV Slovenija 1 in Slovenija 2 za izbran dan:
<https://tvspored.delo.si/>

RAZLIČNE JAGODE

ŠOLSKE TORBE

SREČANJE S TANJO

VANESSZA SULICS

Gda si eške fejest v mladji lejtaj, skor eške planice nosiš, še ne vejš tak lepau gučati, depa muziko fejest rada maš. Na, tau sem bila ges. Pa ka sam celau rada poslušala.

itak poslušala. Gda sem že večja gratala sem večkrat šla na koncert v Slovenijo. Kaše fešte so bile, kak smo se dobro počutili! Te smo že stele narediti kejp z njauv. Pa vküp prišlo. Tak sem rada bila, ka sem potem skor djaukala. Zdaj gda sam zvedla, ka pá

la? Pesmi od Tanje Žagar. Vino, vino. No pa pesmi Carico pa številko 3. Ko je Tanja prvič prišla na Gornji Senik, sem bila okoli 4 lejta stara. Cejli večer sem spejvala pa plesala kak je mi mamica pravla. Lejta so minila, depa Tanjo sem eške

pride na Gornji Senik, sam že znala, ka morem tam biti. Tam sem bila. Tak sem njau čakala kak mlajši darilo. Pa je prišla pa sem spejvala skor vsakšo nauto. Na žalost je koncert brž mino, depa lejpi spomin ostane.

porabje.eu

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV
NA MADŽARSKEM

IZHAJA VSAK ČETRTEK

ZALOŽNIK
Zveza Slovencev na Madžarskem

ZA ZALOŽNIKA
Andrea Kovács

GLAVNA IN ODGOVORNA UREDNICA
Nikoletta Vajda-Nagy

NASLOV ZALOŽNIKA IN UREDNIŠTVA
H-9970 Monošter/Szentgotthárd,
Gardonyijeva ul. 1

T: 0036 94/380 767
E: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

TISK
TOPNet, d. o. o.
Kupšinci 49d,
9000 Murska Sobota, Slovenija

ČASOPIS PODPIRAJO

Državna slovenska samouprava, Urad predsednika Vlade
Madžarske, oddelek za narodnosti, Zveza Slovencev
na Madžarskem ter Urad Vlade Republike Slovenije za
Slovence v zamejstvu in po svetu.

Letna naročnina za Madžarsko 2.600 HUF,
za Slovenijo 22 EUR, za druge države 52 EUR oz. 52 USD.

ŠTEVILKA BANČNEGA RAČUNA
HU75 11747068 20019127 00000000
SWIFT koda: OTPVHUHB

PISATELI IN REKE

NA VALOVAJ REJČI IN MUZIKE

Na Otoki ljubezni v Ižakovcaj je vrauči petkov večer miniu v znamenji domanje, prekmurske in porabske, rejči in muzike. Na literarno-glasbenom dogodki Pisateli in reke, steroga sta pripravila Zavod za turizem, kulturo in šport Beltinci pa Društvo slovenskih pisateljev, so se s svojimi deli notpokazali: Feri Lainšček, Marijana Sukič in Dušan Mukič pa gostitel večera, domačin Tine Mlinarič.

SILVA EÖRY

Na brodi, s sterim se da priti z enoga na drugi breg Müre (samo nej v tom süšnom cajti, gda je v reki trnok malo vode), je Tine Mlinarič na začetki raztolmačo, ka ide za dogodek, steri je en tau projekta Slovenska pisateljska pot. Pesnik in pisatelj Feri Lainšček je po tistom, ka je pevka Moira zapopejvala njegvo pesem z naslovom Nikdar ne boš znala, vöovado, ka je besedilo za tau pesem napiso že pred več kak 40 leti. »Lekar je bila tau prva pesem, ka sam jo napiso v prekmurščini,« je ške raztolmačo Lainšček in po tistom prešto tri svoje pesmi: Kak je lübezni ime, Samo ge te odin čakati pa Ciganska balada.

Na literarno-glasbenom večeri so se s svojimi deli notpokazali (od leve): Dušan Mukič, Marijana Sukič, Tine Mlinarič in Feri Lainšček.

Po tistom ka je Marijana Sukič preštela odlomek iz pripovedjst Kitj ori hi, stero leko preštejte v njeni knjigi Daleč, daleč spejva mila nauta, Dušan Mukič pa par pesmi iz lübezinskih sonetov z naslovom Nin te nega, je rejč spadnola o tom, kelko se nüca domanja rejč v umetnosti pa tüdi v vsakdanešnjom žitki. Kak je s včenjaum prekmurščine na šaulaj je raztolmačila ravnateljica bakovske osnovne šaule Jožica Lukač.

Znamo, ka je v Porabji tau problem, ka se domanja rejč poma-lek tagibi, zavolo toga, ka jo v glavnon gučijo samo ške starejši lidge, v Prekmurji pa je velka baja tau, čiglij lidge radi gučijo po domanje, ka se stare narečne rejči gibijo pa se furt bole nücajo tiste, stere pridejo s knjižnoga gezika.

Po tiston ka je Moira na konci zapopejvala pesem Müra, so se udeleženci dogodka preselili na breg, gé je rejč spadnola ške o tom pa ovom.

Pred literarno-glasbenim večerom je bila ške delavnica, na steroj je biu guč o narečni literaturi. Z mladimi z böltinske in bakovske šaule so se o tom pogučavali Dušan Mukič, Feri Lainšček in Tine Mlinarič.